MARY CUFF: ESTE PAȘTELE O SĂRBĂTOARE PĂGÂNĂ RECICLATĂ?

Autor: Iarina Albu | 23 aprilie 2022

Un articol de *Mary Cuff* pentru *The Imaginative Conservative*

Articol original: *Is Easter a Recycled Pagan Festival?*

Faptul că misionarii refoloseau sau reinterpretau ritualuri păgâne deja stabilite, artefacte și locuri în încercarea de a converti localnicii este un aspect binecunoscut al tradiției creștine. Există câteva cazuri foarte cunoscute în acest sens: Santa Maria Sopra Minerva este o frumoasă biserică romană construită pe ruinele unui templu păgân al zeiței înțelepciunii și a războiului; biserica face îndrăzneața declarație că Maria este adevărata emblemă a înțelepciunii și că creștinătatea a înlocuit Roma păgână. Există nenumărate alte exemple ale acestei realități, pe măsură ce creștinismul s-a răspândit în cele patru colțuri ale lumii, iar misionarii au căutat modalități de a împământeni Adevărul în imaginația locală.

Mulți oameni susțin că numele „Paște” (*Easter*) este un ritual păgân al primăverii care a fost unificat cu reînnoirea lumii adusă de Hristos care se ridică din mormânt. Pentru cei pioși, această conexiune poate părea o frumoasă împletire a naturalului și supranaturalului. Cu toate acestea, pentru lumea seculară, presupusele rădăcini precreștine ale Paștelui sunt o oportunitate pentru a scoate din ecuație enervanta cruce și nonsensul mormântului gol și de a păstra în centrul atenției semnele primăverii – iepurașii, florile și ouăle. Dacă lumea creștină l-a adăugat pe Hristos Paștelui, atunci este destul de ușor să îl scoatem pe Hristos din Paște și să sărbătorim doar începutul primăverii. Dacă Paștele a fost inițial un ritual al primăverii, atunci, chiar și fără Învierea lui Hristos, poate exista în continuare un motiv de sărbătoare.

Cu toate acestea, ideea că creștinii l-au adăugat pe Hristos unui Paște preexistent se sprijină pe o fundație extrem de instabilă. Singura sursă care atestă un precursor păgân

al sărbătorii creștine este Beda Venerabilul, un călugăr și cronicar al Angliei din secolul al optulea. În cartea sa De temporum ratione sau „Despre socoteala timpului”, Beda explică de ce lunile au numele respective în engleza veche, sugerând că luna pe care o numim acum aprilie a fost numită după o zeiță păgână. Bede subliniază faptul că, la momentul scrierii cărții sale, zeița și cultul care o venera dispăruseră de mult.

Nu mai există alte surse care să facă o conexiune între Paște și zeița păgână germanică. Pe vremea lui Bede, scriind, după cum o făcea și el, în latină, referirea la numele lunii și la festival era „timpul pascal”, derivat din numele ebraic pentru Pesah. În plus, în restul creștinătății, „Easter” nu a fost și nu este termenul folosit de obicei: este mai degrabă folosit doar de popoarele anglo și germanofone. Nu există cuvântul *Easter* în latină, doar *Pascha*. Dacă Bede avea dreptate și poporul anglo-saxon se referea la festivalul pascal folosind vechiul nume, cel păgân, atunci a fost pur și simplu o coincidență, deoarece nu poporul anglo-saxon a hotărât data Pesahului sau data la care Biserica universală a fost în cele din urmă de acord să sărbătorească Învierea.

Zeița care se presupune că a originat numele *Easter* este atât de obscură, încât e foarte probabil să nu fi existat vreodată și să fi fost doar o supoziție a lui Beda, căci nu poate fi găsită în vreo altă consemnare istorică. Dar, după cum știe orice creștin, există o legătură directă și evidentă între Paștele creștin și Pesah, căci primul reprezintă împlinirea celui de-al doilea. Orice altceva ați auzit – că creștinii incorporează foc în liturghia de Paște pentru că păgânii aprindeau focuri cu ocazia sărbătorilor lor, că avem imaginea iepurilor deoarece la început iepurele era animalul sacru al acelei zeițe etc. –, acestea sunt doar nonsensuri care nu pot fi dovedite istoric. Beda nici nu a menționat vreodată iepurele.

Dar de ce sunt aceste lucruri importante? La urma urmei, noi, creștinii, ne raportăm într-un mod aprobator la tradiția îndelungată de a transforma obiceiurile păgâne pentru a-L slăvi pe Dumnezeu. Problema cu încrederea pe care o acordăm originilor precreștine ale Paștelui este faptul că facilitează revendicarea lui de către lumea seculară ca fiind propria lor sărbătoare și negarea faptului că este sărbătorirea victoriei lui Hristos asupra morții și împlinirea Pesahului. În plus, unificarea sărbătorilor creștine cu sărbătorile generice păgâne este un trop periculos anti-religios care amenință credința cel puțin încă din secolul al nouăsprezecelea.

Poate că Beda a fost primul care a menționat-o pe zeița păgână a Paștelui, dar primii scriitori care au transformat-o din cele mai scurte referințe pe jumătate uitate într-o figură în carne și oase au fost cercetătorii germani de folclor din secolul al XIX-lea, în special frații Grimm. Au urmat speculații nebunești despre cultul ei, încercând să conecteze vechile tradiții de Paște la vremurile precreștine. De exemplu, luteranii germani au inventat iepurașul de Paște ca o contrapondere la Sfântul Nicolae în secolul al XVII-lea; frații Grimm au afirmat că iepurașul de Paște trebuie să fie o veche reținere

a practicilor păgâne. Este caraghios, dar semnificativ.

În primul rând, adăugând tradițiile locale ale creștinilor care sărbătoresc o celebrare creștină unei practici precreștine, cei care încearcă să se debaraseze de influența creștină dintr-o cultură au o tradiție necreștină falsă, dar care poate fi utilizată și promovată în locul celei creștine. Sunt puțini neopăgânii care chiar încearcă să se roage zeiței primăverii, dar sunt multe persoane secularizate care sunt mai mult decât fericiți să găsească o parte necreștină a civilizației vestice pentru a înlocui o sărbătoare creștină.

În al doilea rând, prin afirmarea fără judecată a rădăcinilor păgâne ale practicii creștine, mulți folcloriști și istorici din secolul al XIX-lea au reușit să sugereze că sărbătorile creștine sunt pur și simplu o altă formă de ritualuri superstițioase primitive. Dacă veți răsfoi vreodată faimoasa carte a lui Sir James George Frazer, *The Golden Bough*, veți fi uimit de conexiunea pe care o face (destul de neglijent) între Hristos și zeci de culte precreștine ale morții și învierii. Scopul lui Frazer a fost, parțial, să sugereze că Hristos nu este, în cele din urmă, mai real decât miturile care au fost înlocuite de sărbătorile creștine. Asocierea pe care o face Frazer între ritualurile păgâne și practica creștină este ceva cu totul diferit față de practica Bisericii de a reorienta obiceiurile locale pentru a le conferi o semnificație religioasă.

Unii creștini încearcă să separe *Pascha* de *Easter* pentru a elibera sărbătorirea învierii lui Hristos de orice conotații păgâne sau seculare. Cu toate acestea, decât să susțineți acest punct de vedere, vă încurajez mai degrabă să stați pe poziții: Paștele a fost mereu o sărbătoare creștină. Nu l-am adăugat pe Hristos unei tradiții preexistente și non-iudeo-creștine. Dacă lumea secularăvrea să sărbătorească Paștele, trebuie să insistăm ca ea să se întâlnească cu Hristos.

Acest articol a fost tradus cu acordul publicației *The Imaginative Conservative*.

Imagine: Unsplash